

Posudek školitele
na bakalářskou práci Terezy Vůchové
Begriff der deutsch-arabischen Literatur im internen deutsch-syrischen Kontext.
Das Werk Rafik Schamis
Praha: FF UK, 2016, 47 s.

Literatura imigrantů tvoří v současnosti nepřehlédnutelnou součást německé národní literatury. Své místo v ní hledala dlouhou dobu, skrývala se delší čas pod tematikou tzv. gastarbeitřů, než se koncem sedmdesátých a počátkem osmdesátých let 20. století v důsledku silných a zčásti již etablovaných sociálních skupin cizinců, žijících zemi ve druhé a třetí generaci, stala závažným tématem sociologických, historických i literárněvědných zkoumání. Začalo se hovořit o vlivu těchto skupin na domácí kulturu a životní styl, o oživení a obohacení německé kultury, o výchově k toleranci, s jistým zpožděním ovšem i o nebezpečích multikulturních snah, pokud se minou účinkem, což se u frustrovaných mladších generací imigrantů skutečně i stalo. A to je žhavým tématem naší současnosti. Jedním z prvních a dnes slavných a uznávaných spisovatelů je Rafik Schami (* 1946), německý autor syrského původu, nositel četných literárních cen.

Předložená bakalářská práce si kladla za cíl pojednat o pojmu německo-arabské literatury v německo-syrském kontextu a doložit je na příkladech tvorby Rafika Schamiho. Jak se ukázalo, je však použití takto vymezených pojmů ošidné. Pracovně jsou tzv. migrační autoři děleni podle země svého původu, z níž jednu skupinu tvoří i autoři z různých arabských zemí, jež spojuje společný původní jazyk – arabština, proto je Uta Aifan pomocně definuje jako „deutsch-arabische Autoren und Autorinnen“ (s. 9). Nemusí je tedy nutně spojovat islámské náboženství – Syřan Schami je maronitský křesťan – to je spíše jednotlívým prvkem turecké a kurdské menšiny, které jsou v Německu zdaleka nejpočetnější – i v kulturní oblasti, ale politicky vzájemně značně zneprátelené. Ale literární věda zatím nepracuje ani s pojmem „německo-arabská literatura“, ale ani s „německo-syrským kontextem“, protože jejich vymezení je velmi vágní. Vždy je to německy psaná literatura s tématy (v nejlepším případě) z arabského světa, povětšinou však s problematickou adaptací na majoritní společnost azylové země, v níž stále podstatnější roli hraje narůstající civilizační střet nesourodých ideologických a náboženských systémů.

Takové povšechné systematické uvedení do problematiky tzv. migrační literatury v kapitole „Migrationsliteratur“ chybí, a je tedy největší vadou bakalářské práce, zvláště je, že vyvstala až v kontextu celé práce a nebyla zdaleka tak nápadná, když jsem jako školitel jednotlivé kapitoly pročetl. Pokud se autoři arabského původu častěji obracejí k Pohádkám tisíce a jedné noci (s. 10), bylo by dobré krátce vysvětlit, proč je to typickým fenoménem této literatury a nikoli jiné z muslimského světa. Pokud jsou tito autoři konfrontováni s německým veřejným míněním a to je označováno Adelem Karasholim jako „journalistische Übertreibung“ (s. 10), pak by bylo namísto označit zdroj a souvislosti, za kterých bylo vysloveno, stejně tak jako odkaz na povídku *Der Kummer des Beamten Müller* jako důkazu pro téma střetu imigrantů s úřady, v čem onen tematizovaný střet spočívá, pokud tato významná povídka nakonec není zařazena mezi analyzované texty ze sbírky *Die Sehnsucht führt schwarz* (s. 38n).

Z hlediska výsledného rozvržení práce se ukazuje, že důležitá kapitola o srovnání politické situace v Německu a v Sýrii (s. 18 – 21) by patřila spíš před biografickou kapitolu o Schamim. Celá práce se tak nešťastně rozpadla na jednotlivé, slušně zpracované úseky, které ovšem postrádají spojovací komponentu a ve výsledném dojmu působí rušivě.

Analytickým kapitolám věnovala autorka značnou péči i píli. Přesto i v nich působí řazení faktů bez řádného vysvětlení rozpaky. V rozboru působivého románu *Die dunkle Seite der Liebe* je v podkapitole *Textaufbau* poukázáno na základní stavební princip textu – mozaiku a citován v této souvislosti sám autor (s. 24). Text, který autor rozdělil do 28 knih, se jednotlivé knihy věnují zásadním tématům – láska, příbuzenstvo, samota, peklo, smrt, ale dvě z nich i motýlům a barvě. Vše samozřejmě ve spojitosti se životem arabské komunity v Sýrii – otázkou je, proč dvě knihy tak zásadně vybočují z tématu, co bylo autorovým důvodem. S tím souvisí i následná podkapitola *Ausdrucksmittel*, které chybí zdůraznění a vysvětlení skladebních prvků textu a zvolený způsob jejich jazykového zachycení. Z analýz se bohužel v závěru nepodařilo alespoň v náznaku sestavit syntetický pohled na způsob Schamiho tvorby, který by vysvětlil jeho významný úspěch spisovatele, překládaného do desítek světových jazyků.

Němčina bakalářské práce odpovídá vyžadované úrovni v tomto stupni vzdělání. Při vedení práce jsem ocenil aktivní a svědomitý přístup autorky k tématu, který se ovšem ve výsledné podobě práce ne zcela adekvátně odrazil.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji mezi **velmi dobrou** (2) a **dobrou** (3). Výsledná známka bude určena po diskusi při obhajobě práce.

V Praze 05. 06. 2016

Prof. PhDr. Milan Tvrđík, CSc.